

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU37

Ett effektivare förfarande för att fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. och i begravningslagen.

De föreslagna ändringarna syftar till att förenkla och effektivisera det förfarande som används för att fastställa och fördela avgifterna. Bland annat ska begravningsavgiften fördelas mellan huvudmännen enligt en fördelning som Kammarkollegiet fastställer för varje år.

Ändringarna i lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. föreslås träda i kraft den 1 september 2023 och tillämpas i fråga om begravningsavgifter och förskott som betalas ut fr.o.m. den 1 januari 2024. Ändringen i begravningslagen föreslås träda i kraft den 1 september 2023 och tillämpas första gången i fråga om den avgiftssats som fastställs för 2024.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:108 Ett effektivare förfarande för att fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Propositionens huvudsakliga innehåll4

Utskottets överväganden.....5

 Fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan5

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag8

 Propositionen8

Bilaga 2

Regeringens lagförslag9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

2. lag om ändring i begravningslagen (1990:1144).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:108 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 8 juni 2023

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Pedersen (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Malin Björk (C), Lars Engsund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M), Lars Andersson (SD), Peter Hedberg (S), Victoria Tiblom (SD) och Camilla Brodin (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2022/23:108 Ett effektivare förfarande för att fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om proposition.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Inga följdmotioner har väckts med anledning av förslagen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar av bestämmelserna som reglerar hur begravningsavgiften ska fastställas och fördelas mellan de huvudmän inom Svenska kyrkan som bedriver begravningsverksamhet. Ändringarna syftar till att förenkla och effektivisera det förfarande som används för att fastställa och fördela avgifterna. Regeringen föreslår bl.a. att begravningsavgiften ska fördelas mellan huvudmännen enligt en fördelning som Kammarkollegiet fastställer för varje år.

Ändringar föreslås i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. och i begravningslagen (1990:1144).

Ändringarna i lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. föreslås träda i kraft den 1 september 2023 och tillämpas i fråga om begravningsavgifter och förskott på dessa som betalas ut fr.o.m. den 1 januari 2024. Ändringarna i begravningslagen föreslås träda i kraft den 1 september 2023 och tillämpas i fråga om den avgiftssats som fastställs för 2024.

Utskottets överväganden

Fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. och i begravningslagen, som syftar till förenkling och effektivisering av förfarandet för att fastställa och fördela begravningsavgifterna.

Propositionen

Begravningsverksamheten finansieras av en särskild begravningsavgift. Alla personer som är folkbokförda i Sverige och har en beskattningsbar förvärvsinkomst för kommunal inkomstskatt ska betala begravningsavgift (9 kap. 1 och 3 §§ begravningslagen [1990:1144]). Avgiften tas ut i samband med den årliga inkomstbeskattningen med en viss procentsats av den beskattningsbara inkomsten för kommunal inkomstskatt. Skatteverket bestämmer storleken på begravningsavgiften i sina beslut om slutlig skatt. Begravningsavgiften beräknas med ledning av den avgiftssats som gäller för den fysiska personen enligt de uppgifter som har lämnats för huvudmännen inom Svenska kyrkan eller den kommun som avgiften ska betalas till (56 kap. 6 och 8 §§ skatteförfarandelagen [2011:1244]).

Begravningsavgiften ska betalas till huvudmännen inom Svenska kyrkan eller, om den avgiftsskyldige är folkbokförd i en kommun som är begravningshuvudman, till den kommunen (9 kap. 2 § första stycket begravningslagen). I Stockholms kommun och Tranås kommun ansvarar respektive kommun för begravningsverksamheten. I övriga Sverige bedrivs begravningsverksamheten av huvudmännen inom Svenska kyrkan, dvs. av en församling eller en kyrklig samfällighet. Sedan 2017 tillämpas en enhetlig avgiftssats för alla områden där Svenska kyrkan ansvarar för begravningsverksamheten (prop. 2012/13:120).

Avgiftssatsen är den procentsats med vilken begravningsavgift tas ut. Avgiftssatsen ska bestämmas på grundval av huvudmännens beräknade kostnader för begravningsverksamheten och de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för de avgiftsskyldiga på det sätt som anges i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. (utdebiteringslagen). I den lagen finns också bestämmelser om beräkning och utbetalning av begravningsavgiften till huvudmännen. Kammarkollegiet har i uppdrag att bestämma avgiftssatsen för

begravningsavgiften som finansierar Svenska kyrkans begravningsverksamhet. Kammarkollegiet bestämmer dels en enhetlig avgiftssats, dels hur stor andel av den totala begravningsavgiften som ska betalas ut till respektive huvudman. Huvudmannens andel av begravningsavgiften ska motsvara huvudmannens andel av den beräknade kostnaden för all begravningsverksamhet som bedrivs av Svenska kyrkan.

Den nu gällande processen för att fastställa och betala ut begravningsavgiften är komplicerad och består enligt propositionen sammanfattningsvis av flera olika händelseförlopp, som delvis överlappar varandra. Exempelvis påbörjas utbetalningen av förskott till huvudmännen innan de avgiftsskyldiga deklarerar den inkomst som utgör avgiftsunderlag. Begravningsavgiftens storlek kan vidare fastställas först när beskattningen av inkomstunderlaget är avslutad. Det inträffar i slutet av året efter förskottet betalades ut, vilket innebär att slutavräkningsbeloppet (skillnaden mellan förskott och den slutliga begravningsavgiften) inte kan betalas förrän det andra året efter året då förskottet betalades ut och det tredje året efter att avgiftssatsen och huvudmannens andel fastställdes (se tabell i prop. s. 14).

Regeringen föreslår att Skatteverket ska betala ut förskott och slutavräkningsbelopp till de huvudmän inom Svenska kyrkan som bedriver begravningsverksamhet enligt de uppgifter om andelen som Kammarkollegiet har lämnat för det år när förskott respektive avgift betalas ut.

Förslaget innebär att förskott och slutavräkningsbelopp kommer att betalas ut enligt samma grundprincip. Om de andelar som gäller för respektive utbetalningsår läggs till grund för fördelningen kommer utbetalda belopp att tillfalla de huvudmän som faktiskt bedriver begravningsverksamhet när medlen betalas ut. Administrationen kommer vidare att minska för huvudmännen och Skatteverket. Dessutom uppkommer en administrativ lättnad i förfarandet, eftersom Skatteverket kommer att kunna tillämpa samma fördelningsnyckel för utbetalningar som görs under samma år, oavsett om det är fråga om förskott eller slutavräkning, enligt propositionen. Förslaget innebär vidare att huvudmännen får full täckning för sina budgeterade nettokostnader för verksamhetsårets begravningsverksamhet genom förskott och slutavräkningsbelopp som betalas ut under det året. Att summan av dessa utbetalningar täcker begravningsverksamhetens nettokostnad säkerställs genom att den avgiftssats som används för att ta ut förskottet fastställs utifrån de budgeterade nettokostnader som huvudmännen rapporterat för verksamhetsåret, inklusive det avräkningsbelopp som beräknas tillfalla eller belasta huvudmännen under det året.

I propositionen föreslås även en reglering av hur eventuella underskott vid slutavräkningen ska fördelas. Om begravningsavgiften är lägre än det förskott som har betalats ut andra året före avgiftsåret, ska mellanskillnaden enligt förslaget räknas av mot varje huvudmans del av de totala avgiftsintäkterna med ett belopp som motsvarar huvudmannens andel av de totala kostnaderna för begravningsverksamheten under avgiftsåret.

I propositionen föreslås vidare att slutavräkningen för samtliga huvudmän inom Svenska kyrkan ska beaktas när avgiftssatsen fastställs. Kammarkollegiet ska således beakta det beräknade avräkningsbeloppet för all begravningsverksamhet som bedrivs av huvudmännen inom Svenska kyrkan när avgiftssatsen fastställs. Det beräknade slutavräkningsbeloppet ska inte längre tas med i huvudmannens särredovisning av intäkter och kostnader. Skatteverket ska senast den 10 september varje år lämna uppgift till Kammarkollegiet om det beräknade avräkningsbeloppet för samtliga huvudmän det följande beskattningsåret. Enligt propositionen är det tillräckligt att det sammanlagda slutavräkningsbeloppet beaktas för att avgiftssatsen ska bli korrekt. De enskilda huvudmännens redovisning av budgeterade kostnader och intäkter skulle därmed inte behöva omfatta någon uppgift om deras beräknade slutavräkning.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2023. De nya bestämmelserna i lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. föreslås tillämpas första gången i fråga om begravningsavgifter och förskott som betalas ut fr.o.m. den 1 januari 2024. De nya bestämmelserna i begravningslagen föreslås tillämpas första gången i fråga om den avgiftssats som fastställs för 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens bedömningar och föreslår att riksdagen antar lagförslagen i propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:108 Ett effektivare förfarande för att fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 a §§ lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Skatteverket ska senast den 8 mars till kommuner och regioner redovisa den skatt för det föregående året som tillkommer kommunen eller regionen. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om sådan redovisning.

Skatteverket ska senast den 10 september varje år lämna kommuner och regioner uppgift om den beräknade sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsten som avses i 1 § första stycket.

Skatteverket ska i fråga om avgifter till trossamfund lämna redovisning och uppgifter motsvarande dem som anges i första och andra styckena till Svenska kyrkan och andra registrerade trossamfund, som enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund har beviljats statlig hjälp med att ta in avgifterna. Skatteverket ska lämna motsvarande redovisning och uppgifter i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) till den församling, kyrkliga samfällighet eller kommun som är huvudman för begravningsverksamheten. För den begravningsverksamhet som bedrivs under huvudmannaskap av en församling eller kyrklig samfällighet ska dock uppgifter som anges i andra stycket

Skatteverket ska i fråga om avgifter till trossamfund lämna redovisning och uppgifter motsvarande dem som anges i första och andra styckena till Svenska kyrkan och andra registrerade trossamfund, som enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund har beviljats statlig hjälp med att ta in avgifterna. Skatteverket ska lämna motsvarande redovisning och uppgifter i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) till den församling, kyrkliga samfällighet eller kommun som är huvudman för begravningsverksamheten. För den begravningsverksamhet som bedrivs under huvudmannaskap av en församling eller kyrklig samfällighet ska dock uppgifter som anges i andra stycket

¹ Lagen omtryckt 1973:437.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1977:191.

² Senaste lydelse 2019:845.

lämnas till Kammarkollegiet och avse den beräknade sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsten i samtliga huvudmäns förvaltningsområden.

lämnas till Kammarkollegiet och avse den beräknade sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsten i samtliga huvudmäns förvaltningsområden. *För sådan begravningsverksamhet ska Skatteverket senast den 10 september varje år också lämna uppgift till Kammarkollegiet om beräknad avräkning enligt 4 a § andra stycket för samtliga huvudmän det följande beskattningsåret.*

Skatteverket ska till kommuner lämna motsvarande redovisning som anges i första stycket i fråga om fastighetsavgiftsmedel. Senast samma dag ska Skatteverket till kommuner också lämna uppgift om de sammanlagda fastighetsavgifterna i kommunen enligt Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

4 a §³

Ett registrerat trossamfund som avses i lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund är berättigat att under visst år (avgiftsåret) av staten uppbära avgift som avses i den lagen med belopp som motsvarar vad som skulle utgå på grundval av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för de avgiftsskyldiga i trossamfundet enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) som fattades året före avgiftsåret, beräknat efter den eller de avgiftssatser som har bestämts för andra året före avgiftsåret.

Trossamfund som avses i första stycket är berättigat att under ett visst år av staten såsom förskott uppbära ett belopp som motsvarar produkten av den eller de avgiftssatser som har beslutats för året och de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomster, som enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen som fattades det föregående året i fråga om kommunal inkomstskatt, *har påförts de avgiftsskyldiga*. Förskottet *avräknas* mot de avgifter, som trossamfundet har rätt att uppbära av staten på grundval av besluten om slutlig skatt under året efter det, *då* förskottet enligt

Ett trossamfund som avses i första stycket är berättigat att under ett visst år av staten såsom förskott uppbära ett belopp som motsvarar produkten av den eller de avgiftssatser som har beslutats för året och de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomster som har fastställts för de avgiftsskyldiga enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen som fattades det föregående året i fråga om kommunal inkomstskatt. Förskottet räknas av mot de avgifter som trossamfundet har rätt att uppbära av staten på grundval av besluten om slutlig skatt under året efter det att förskottet enligt

³ Senaste lydelse 2013:377.

bestämmelserna i *nästföljande stycke utanordnas*.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör trossamfundets fordran hos staten enligt denna paragraf ska Skatteverket under samma år *utanordna* till trossamfundet med en tolfedel per månad den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden, *varvid vardag* som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämföras med allmän helgdag *inte ska medräknas*. År trossamfundets fordran *inte uträknad* vid utbetalningstillfällena i *månaderna* januari och februari, ska *vid dessa tillfällen utbetalas* samma belopp som *har utbetalats* i december *månad* det föregående året. När särskilda skäl *föranleder* det får Skatteverket dock *förordna* att *utbetalning ska ske* med annat belopp. Om något av de belopp som *utbetalades* i *månaderna* januari och februari inte motsvarar en tolfedel av trossamfundets fordran, ska *den jämkning som föranleds härav ska i fråga om det belopp, som utbetalas i mars månad*.

Vad som har sagts om avgift till registrerat trossamfund tillämpas på motsvarande sätt i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144). Det som sägs om trossamfund ska dock i stället gälla den församling eller kyrkliga samfällighet som är huvudman för begravningsverksamheten. Varje huvudman är berättigad att uppbära den del av de totala avgiftsintäkterna som motsvarar huvudmannens andel av de totala kostnaderna för begravningsverksamheten enligt de uppgifter om andelen som Kammarkollegiet har lämnat.

bestämmelserna i *tredje stycket betalas ut*.

Det belopp som vid ingången av ett år utgör trossamfundets fordran hos staten enligt denna paragraf ska Skatteverket under samma år betala ut till trossamfundet med en tolfedel per månad den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden. Vardagar som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämföras med allmän helgdag ska inte räknas med. Om trossamfundets fordran inte har räknats ut vid utbetalningstillfällena i januari och februari, ska samma belopp som betalades ut i december det föregående året betalas ut vid dessa tillfällen. När det finns särskilda skäl får Skatteverket dock besluta att ett annat belopp ska betalas ut. Om något av de belopp som betalades ut i januari och februari inte motsvarar en tolfedel av trossamfundets fordran, ska det belopp som betalas ut i mars jämkas.

Bestämmelserna om avgift till ett registrerat trossamfund tillämpas på motsvarande sätt i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144). Det som sägs om trossamfund ska dock i stället gälla den församling eller kyrkliga samfällighet som är huvudman för begravningsverksamheten. Varje huvudman är berättigad att uppbära den del av de totala avgiftsintäkterna som motsvarar huvudmannens andel av de totala kostnaderna för begravningsverksamheten enligt de uppgifter om andelen som Kammarkollegiet har lämnat för det år när förskott respektive avgift betalas ut. Om avgiften är lägre än det förskott som betalats ut andra året före avgiftsåret, ska mellanskillnaden räknas av mot varje huvudmans del

av de totala avgiftsintäkterna med ett belopp som motsvarar huvudmannens andel av de totala kostnaderna för begravningsverksamheten under avgiftsåret.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2023.
 2. Bestämmelserna i 3 och 4 a §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om begravningsavgifter och förskott som betalas ut från och med den 1 januari 2024.

2 Förslag till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 4 § begravningslagen (1990:1144) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

4 §¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får på grundval av huvudmännens beräknade kostnader meddela föreskrifter om den avgiftssats enligt vilken begravningsavgift ska betalas. I de fall en kommun är huvudman fastställer kommunen dock alltid avgiftssatsen. Avgiftssatsen ska grundas på en särredovisning av verksamhetens intäkter och kostnader.

Avgiftssatsen ska bestämmas på grundval av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för de avgiftsskyldiga på det sätt som anges i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. I den lagen finns också bestämmelser om beräkning och utbetalning av begravningsavgiften till huvudmännen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får på grundval av huvudmännens beräknade kostnader meddela föreskrifter om den avgiftssats enligt vilken begravningsavgift ska betalas. I de fall en kommun är huvudman fastställer kommunen dock alltid avgiftssatsen. Avgiftssatsen ska grundas på en särredovisning av verksamhetens intäkter och kostnader. *I de fall en församling är huvudman ska särredovisningen dock inte omfatta belopp som räknas av enligt 4 a § andra stycket lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. I stället ska det beräknade avräkningsbeloppet för all begravningsverksamhet som bedrivs av församlingar beaktas när avgiftssatsen fastställs.*

Avgiftssatsen ska bestämmas på grundval av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för de avgiftsskyldiga på det sätt som anges i lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. I den lagen finns också bestämmelser om beräkning och utbetalning av begravningsavgiften till huvudmännen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2023.

¹ Senaste lydelse 2013:379.

2. Bestämmelserna i 9 kap. 4 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om den avgiftssats som fastställs för 2024.